

Nefndarálit

um frv. til l. um breyt. á l. um Stjórnarráð Íslands, nr. 73/1969, með síðari breytingum.

Frá 2. minni hluta allsherjarnefndar.

Með frumvarpinu eru lagðar til breytingar á lögum um Stjórnarráð Íslands sem fela í sér fækkun ráðuneyta úr tólf í níu. Er það mikið fagnaðarefni því að brýnt er að ríkið að dragi saman seglin og spari í rekstri. Árið 2009 námu heildarútgjöld ráðuneytanna rúmlega 5.886 millj. kr.¹ Það má flestum vera ljóst að við slíkar breytingar er óhjákvæmilegt að fækka starfsfólki eigi sparnaður að nást vegna hagkvæmni sameiningar. Í frumvarpinu kemur fram að öllum starfsmönnum ráðuneytanna verður boðið áframhaldandi starf í sameinuðum ráðuneytum óski þeir þess. Því er ljóst að sá sparnaður sem hægt væri að ráðast í strax skilar ekki. Á árinu 2009 var fjöldi ársverka í dagvinnu á aðalskrifstofum ráðuneytanna 511.²

Skýrari verkaskipting ráðuneyta er nauðsynleg og skynsamlegt er að sú skipting taki tillit til samfélagsins og atvinnuhátta á hverjum tíma. Auðvelt hefði verið að ná sátt um þessa fækkun ráðuneyta hefði vilji verið til staðar hjá ríkisstjórninni. Enda kemur fram í greinargerð með frumvarpinu að gert var ráð fyrir að sumarið yrði nýtt til samráðs milli stjórnmalaflokkanna á Alþingi þannig að ljúka mætti afgreiðslu frumvarpsins á haustdögum. Reyndar var það svo að á vordögum liðkaði frumvarpið fyrir þinglokum vegna hins lofaða samráðs sem nú hefur ekki verið staðið við.

Í greinargerð með frumvarpinu kemur fram að skiptar skoðanir séu í þjóðfélaginu um að leggja niður sjávarútvegs- og landbúnaðarráðuneytið annars vegar og iðnaðarráðuneytið hins vegar og sameina í atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti. Hafa ýmis samtök er málið varðar mótmælt þessum áformum. Þrátt fyrir að einnig hafi verið áformað að setja á fót stýrihóp fyrir samþykkt frumvarpsins, með þátttöku ráðherra, verkefnisstjórnar með þátttöku ráðuneytisstjóra, sérfræðinga og fulltrúa starfsmanna ráðuneytanna, hefur það ekki verið efnt. Segir orðrétt í greinargerð með frumvarpinu: „Mikilvægur þáttur vinnunnar verður að ræða málið við samtök sem eiga hagsmuna að gæta. Er þar sérstaklega átt við heildarsamtök svo sem í iðnaði, landbúnaði og sjávarútvegi, stéttarfélög, félag forstöðumanna og sveitarfélögin. Þá verður þingflokkum boðið að tilnefna tengiliði til að fylgjast með vinnunni og koma sínum sjónarmiðum að. Þessir aðilar munu einnig fylgja því eftir að fram fari allsherjarendurskoðun á þeim verkefnum sem viðkomandi ráðuneyti sinna og þeim stofnunum sem undir þau heyra.“ Samráðsviljinn er alveg skýr í frumvarpinu en efndirnar engar, enda fór svo að ríkisstjórnin ákvað að fresta sameiningu atvinnuvegaráðuneytanna vegna mótstöðu úr samfélaginu. 2. minni hluti allsherjarnefndar fagnar því að fallið hafi verið frá því að sameina

¹ Svar fjármálaráðherra við fyrirspurn Vigdísar Hauksdóttur um rekstur ráðuneyta og starfsmannafjölda árin 2006–2009 á 138. löggjafarþingi 2009–2010, þskj. 1152, 598. mál.

² Svar fjármálaráðherra við fyrirspurn Vigdísar Hauksdóttur um rekstur ráðuneyta og starfsmannafjölda árin 2006–2009 á 138. löggjafarþingi 2009–2010, þskj. 1152, 598. mál.

atvinnuvegaráðuneytin í eitt atvinnuráðuneyti. Slíkt þarfnast miklu meiri undirbúnings og faglegra vinnubragða.

Í skriflegu svari sem framsögumaður 2. minni hluta bað um frá forsætisráðuneytinu er útlistað hvaða stofnanir heyra undir ráðuneytin eftir breytingar (sjá fylgiskjal I). Hafa ráðuneytin afar misjafnt vægi að þessu leyti. Að auki var óskað eftir starfsmannafjölda í hverri stofnun en þær upplýsingar fengust ekki. Það eitt sýnir hve verkefni það sem nú er verið að ráðast í, að fækka ráðuneytum, er illa undirbúið og vanhugsað. Í viðauka 3 í riti um sameiningu ríkisstofnana, sem fjármálaráðuneytið gaf út í desember 2008, er gátlisti við mat á fyrirkomulagi verkefna sem ríkið sinnir nú þegar og verkefna sem til athugunar er að ríkið sinni (sjá fylgiskjal II). Ekki verður séð á frumvarpinu að við frumvarpsgerðina hafi verið farið að þessum leiðbeiningum sem æskilegt hefði verið að hafa til hliðsjónar við sameiningu ráðuneyta. Því síður er hægt að finna stað í frumvarpinu að farið hafi verið eftir tilmælum sem finna má í viðauka 4 í sama riti um framsetningu samrunaáætlunar (sjá fylgiskjal II). Eru þessi vinnubrögð gagnrýnd í nefndaráliti þessu. Framkvæmdarvaldið verður skilyrðislaust að fara sjálft að þeim reglum sem það sjálft setur.

Alþingi, 6. sept. 2010.

Vigdís Hauksdóttir.

Fylgiskjal I.**Listi yfir stofnanir.**

(Úr svari forsætisráðuneytis við fyrirspurn frá Vigdísi Hauksdóttur, 27. ágúst 2010.)

Ráðuneyti og stofnanir ef verður af stofnun innanríkis og velferðaráðuneytið

Um er að ræða 10 ráðuneyti.

Forsætisráðuneyti

Ríkislögmaður

Umboðsmaður barna

Þjóðgarðurinn Þingvöllum

Innanríkisráðuneytið

Héraðsdómur Reykjavíkur

Héraðsdómur Vesturlands

Héraðsdómur Vestfjarða

Héraðsdómur Norðurlands vestra

Héraðsdómur Norðurlands eystra

Héraðsdómur Austurlands

Héraðsdómur Suðurlands

Héraðsdómur Reykjaness

Persónuvernd

Ríkissaksóknari

Ríkislögreglustjóri

Lögregluskóli ríkisins

Sérstakur saksóknari skv. lögum nr. 135/2009

Lögreglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu

Lögreglustjórinn á Suðurnesjum

Landhelgisgæsla Íslands

Útlendingastofnun

Sýslumaðurinn í Reykjavík

Sýslumaðurinn á Akranesi

Sýslumaðurinn á Akranesi

Sýslumaðurinn í Borgarnesi

Sýslumaður Snæfellinga

Sýslumaðurinn í Búðardal

Sýslumaðurinn á Patreksfirði

Sýslumaðurinn í Bolungarvík

Sýslumaðurinn á Ísafirði

Sýslumaðurinn á Hólmavík

Sýslumaðurinn á Blönduósi

Sýslumaðurinn á Sauðárkróki

Sýslumaðurinn á Siglufirði

Sýslumaðurinn á Akureyri

Sýslumaðurinn á Húsavík

Sýslumaðurinn á Seyðisfirði

Sýslumaðurinn á Eskifirði

Sýslumaðurinn á Höfn í Hornafirði

Sýslumaðurinn í Vík í Mýrdal

Sýslumaðurinn á Hvolsvelli

Sýslumaðurinn í Vestmannaeyjum

Sýslumaðurinn á Selfossi
 Sýslumaðurinn í Reykjanesbæ
 Sýslumaðurinn í Hafnarfirði
 Sýslumaðurinn í Kópavogi
 Fangeisismálastofnun ríkisins
 Þjóðskrá Íslands
 Biskupsstofa
 Neytendastofa
 Talsmaður neytenda
 Vegagerðin
 Umferðarstofa
 Rannsóknarnefnd umferðarslysa
 Siglingastofnun Íslands
 Rannsóknarnefnd sjóslysa
 Flugmálastjórn Íslands
 Rannsóknarnefnd flugslysa
 Póst- og fjarskiptastofnun

Velferðarráðuneytið

Íbúðalánasjóður
 Ríkissáttasemjari
 Jafnréttisstofa
 Þjónustu- og þekkingarmiðstöð fyrir blinda,
 sjónskerta og daufblinda einstaklinga
 Vinnuæfirlit ríkisins
 Barnaverndarstofa
 Málefni fatlaðra Reykjavík, svæðisskrifst.
 Málefni fatlaðra Reykjanesi, svæðisskrifst.
 Málefni fatlaðra Vesturlandi, svæðisskrifst.
 Málefni fatlaðra Vestfjörðum, svæðisskrifst.
 Málefni fatlaðra Austurlandi, svæðisskrifst.
 Málefni fatlaðra Suðurlandi, svæðisskrifst.
 Greiningar- og ráðgjafarstöð ríkisins
 Tryggingastofnun ríkisins
 Vinnumálastofnun
 Sjúkratryggingar Íslands
 Landlæknisembættið
 Lýðheilsustöð
 Heymar-og talmeinaustöð Íslands
 Geislavarnir ríkisins
 Sjúkrahúsið Akureyri
 Landspítali
 Lyfjastofnun
 Heilsugæsla á höfuðborgarsvæðinu
 Heilsugæslustöðin Dalvík
 Heilbrigðisstofnun Vesturlands
 Heilbrigðisstofnunin Patreksfirði
 Heilbrigðisstofnun Vestfjarða
 Heilbrigðisstofnunin Blönduósi
 Heilbrigðisstofnunin Sauðárkróki

Heilbrigðisstofnunin Fjallabyggð
 Heilbrigðisstofnun Þingeyinga
 Heilbrigðisstofnun Austurlands
 Heilbrigðisstofnunin Vestmannaeyjum
 Heilbrigðisstofnun Suðurlands
 Heilbrigðisstofnun Suðurnesja
 St. Jósefsspítali, Sólvangur

Fjármálaráðuneytið

Fjársýsla ríkisins
 Ríkisskattstjóri
 Yfirsattanefnd
 Skattransóknarstjóri ríkisins
 Tollstjóri
 Framkvæmdasýsla ríkisins
 Ríkiskaup
 Bankasýsla ríkisins
 Fasteignir ríkissjóðs
 Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins

Sjávarútvegs- og landbúnaðarráðuneytið

Fiskistofa
 Verðlagsstofa skiptaverðs
 Matvælastofnun
 Hafrannsóknastofnunin
 Veiðimálastofnun
 Skrifstofa rannsóknastofnana atvinnuveganna
 Hagþjónusta landbúnaðarins

Iðnaðarráðuneytið

Nýsköpunarmiðstöð Íslands
 Orkustofnun
 Byggðastofnun
 Ferðamálastofa
 Nýsköpunarsjóður atvinnulífsins
 Íslenskar orkurannsóknir

Útanríkisráðuneytið

Varnarmálastofnun Íslands
 Þróunarsamvinnustofnun Íslands

Mennta- og menningarmálaráðuneytið

Háskóli Íslands
 Tilraunastöð Háskóla Ísl. í meinafræði að
 Keldum
 Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum
 Háskólinn á Akureyri
 Landbúnaðarháskóli Íslands
 Hólaskóli - Háskólinn á Hólum
 Námsmatsstofnun

Rannsóknamiðstöð Íslands
 Menntaskólinn í Reykjavík
 Menntaskólinn á Akureyri
 Menntaskólinn á Laugarvatni
 Menntaskólinn við Hamrahlíð
 Menntaskólinn við Sund
 Menntaskólinn á Ísafirði
 Menntaskólinn á Egilsstöðum
 Menntaskólinn í Kópavogi
 Kvennaskólinn í Reykjavík
 Fjölbautaskólinn í Breiðholti
 Fjölbautaskólinn Ármúla
 Flensborgarskólinn í Hafnarfirði
 Fjölbautaskóli Suðurnesja
 Fjölbautaskóli Vesturlands, Akranesi
 Framhaldsskólinn í Vestmannaeyjum
 Fjölbautaskóli Norðurlands vestra
 Fjölbautaskóli Suðurlands
 Verkmenntaskóli Austurlands
 Verkmenntaskólinn á Akureyri
 Fjölbautaskólinn í Garðabæ
 Framhaldsskólinn í Austur-Skaftafellssýslu
 Framhaldsskólinn á Húsavík
 Framhaldsskólinn á Laugum
 Borgarholtsskóli
 Fjölbautaskóli Snæfellinga
 Framhaldsskólinn í Mosfellsbæ
 Samskiptamiðstöð heyrnarláusra og
 heyrnarskertra
 Iðnskólinn Hafnarfirði
 Námsgagnastofnun
 Lánasjóður Íslenskra námsmanna
 Fornleifavernd ríkisins
 Þjóðminjasafn Íslands
 Þjóðskjalasafn Íslands
 Þjóðmenningarhúsið
 Landsbókasafn Íslands - Háskólabókasafn
 Listasafn Einars Jónssonar
 Listasafn Íslands
 Kvikmyndasafn Íslands
 Blindrabókasafn Íslands
 Náttúruminjasafn Íslands
 Gljúfrasteinn - Hús skáldsins
 Íslenski dansflokkurinn
 Þjóðleikhúsið
 Húsafriðunarnefnd
 Kvikmyndamiðstöð Íslands

Efnahags- og viðskiptaráðuneytið

Fjármálaeftirlitið
Samkeppniseftirlitið
Einkaleyfastofan
Hagstofa Íslands
Seðlabanki Íslands

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið

Úrskurðarnefnd skipulags- og byggingarmála
Náttúrurannsóknastöðin við Mývatn
Umhverfisstofnun
Vatnajökulspjóðgarður
Landgræðsla ríkisins
Skógrækt ríkisins
Úrvinnslusjóður
Skipulagsstofnun
Landmælingar Íslands
Brunamálastofnun ríkisins
Náttúrufræðistofnun Íslands
Stofnun Vilhjálms Stefánssonar
Veðurstofa Íslands

Fylgiskjal II.

Úr ritinu Sameining ríkisstofnana (fjármálaráðuneytið, desember 2008).

Viðauki 3. Gátlisti við mat á verkefnum

Framkvæmdanefnd um stofnanakerfi og rekstur verkefna ríkisins.

Gátlisti við mat á fyrirkomulagi verkefna sem ríkið sinnir nú þegar og verkefna sem til athugunar er að ríkið sinni.⁷²

Gátlisti þessi er hugsaður til nota við yfirferð einstakra verkefna og verkefnaflokka. Hann getur jafnframt nýst við mat á nýjum verkefnum sem til athugunar er að ríkið sinni.

Markmið verkefnisins. Er sannarlega þörf á að verkefninu sé sinnt?

1. Hver er tilgangur verkefnisins og mikilvægustu markmið þess?
2. Hver er þörfin fyrir verkefnið?
3. Hverjir njóta helst ávinnings af því?
4. Er til staðar lögbundinn eða samningsbundinn réttur sem leiðir til þess að verkefninu verði að sinna?

Atriði sem hafa áhrif á mat á þátttöku ríkisins í úrlausn verkefnisins. eru gild rök fyrir því að ríkið taki þátt í úrlausn þess?

5. Hver eru líkleg áhrif verkefnisins á önnur verkefni sem ríkið sinnir? Minnkar eða eykst þörfin fyrir þau?
6. Hvernig er líklegt að verkefnið þróist, t.d. hvað varðar kostnað og fjölda notenda?
7. Hverjar yrðu afleiðingar þess ef ríkið ákveður að sinna ekki verkefninu?
8. Er kostnaður réttlætanagerður með tilliti til væntanlegs ávinnings af verkefninu?
9. Hvaða óvissu er verkefnið háð?
10. Hvaða áhætta er fólgin í þátttöku ríkisins í verkefninu?

Verkefni innan eða utan ríkis? Þarf ríkið að sinna verkefninu sjálft?

11. Er um að ræða stjórnýslu (stefnumótun og stjórnvaldsákvarðanir), eftirlit eða þjónustu (framleiðslu)?
12. Er verkefnið tímabundið eða ótímabundið?
13. Hversu umfangsmikið og viðfeðmt er verkefnið?
14. Sinna aðrir, innan eða utan ríkisins, sams konar eða svipuðum verkefnum?
15. Hvaða rök eru fyrir því að verkefnið verði leyst innan ramma ríkisins?
16. Hvað kemur helst í veg fyrir að aðrir en ríkið beri kostnaðinn?
17. Er verkefnið viðskiptalegs eðlis?
18. Er verkefnið unnið í samkeppni við aðra?
19. Hvað mælir á móti því að fela aðilum á markaði að annast verkefnið þrátt fyrir að ríkið greiði fyrir það?

Skipulag verkefnisins innan ríkisins. Hvernig er verkefninu best fyrir komið?

20. Þurfa ákvarðanir varðandi verkefnið að vera óháðar ráðherravaldi?
21. Þarf sérstaka stofnun um verkefnið eða er mögulegt að leysa það innan ráðuneytis eða stofnunar sem þegar er starfandi?
22. Hvernig verður tengslum valds og ábyrgðar háttáð?
23. Hvernig verður stjórnkerfi verkefnisins og samskipti við ráðuneyti?
24. Hvernig á að tryggja eftirlit með verkefninu?

Viðauki 4. Dæmi um framsetningu samrunaáætlunar

	Mánuðir áður en stofnun tekur til starfa						Eftir að starf hefst		
	Júl.	Ágú.	Sep.	Okt.	Nóv.	Des.	Jan.	Feb.	Mar.
Verkefnisstjórn									
Verkefnisstjórn starfar	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Verkefnisstjóri og ráðgjafar	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Samrunaáætlun samin/endurskoðuð	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Upplýsingagjöf um sameiningu									
Upplýsingagjöf til starfsfólks	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Sameining kynnt öðrum	■	■				■	■		
Ráðning forstöðumanns									
Auglýsa starf	■								
Vinna úr umsóknum, viðtöl	■	■							
Skípa forstöðumann. Erindisbréf	■	■							
Forstöðumaður kemur til starfa			■						
Stjórnskipulag og starfshættir									
Meginforsendur skipurits				■	■				
Skilgreina starfseiningar				■	■				
Stjórnunarhættir og ferli				■	■	■			
Fyrirkomulag stoðþjónustu						■	■	■	
Upplýsingastreymi innan stofnunar						■	■	■	
Starfsmannamál									
Þarfagreining og mannaflááætlun		■	■	■					
Drög að starfslýsingum				■	■				
Uppsagnar- og endurráðningarbréf			■	■	■				
Viðtöl við starfsfólk sem færast til				■	■				
Formleg tilfærsla starfsmanna						■	■		
Velja yfirmenn					■	■			
Auglýsa laus störf					■	■			
Vinna úr umsóknum, viðtöl					■	■	■		
Undirbúningur stofnanaþættinga						■	■	■	
Vinnustaðarmenning og liðsheild									
Vinnustaðarmenning og bragur			■	■	■	■	■	■	■
Efling starfsanda			■	■	■	■	■	■	■
Starfsmannastefna						■	■	■	■
Jafnréttisstefna og fl.						■	■	■	■
Starfsmannakerfi						■	■	■	■
Starfsmannahandbók						■	■	■	■
Skipulagning fræðslustarfs							■	■	■
Stofna starfsmannafélag							■	■	■
Fyrirkomulag viðburða							■	■	■

	Mánuðir áður en stofnun tekur til starfa						Eftir að starf hefst		
	Júl.	Ágú.	Sep.	Okt.	Nóv.	Des.	Jan.	Feb.	Mar.
Fjármál									
Auglýsa eftir og ráða fjármálastjóra			■	■					
Fá kennitölu				■	■				
Semja og endurskoða fjárh.áætlun				■	■			■	
Setja upp bókhald				■	■				
Kostnaðargreining				■	■	■			
Skrá yfir eignir og skuldbindingar				■	■	■			
Stofnefnahagsreikningur						■			
Fjármálastjórnun, ferliog verklag							■	■	
Innkaupastefna									■
Stefnumótun									
Greining á SVÓT, hagsmunum ofl.	■	■	■						
Greina meginverkefni og helstu ferla	■	■	■						
Móta framtíðarsýn og meginstefnu		■	■						
Móta árangursstjórnunarsamning						■			
Skrifa undir árangursstj.samning						■			
Gæðastefna, umhverfisstefna og fl.				■				■	■
Þjónusta við notendur						■	■	■	
Ýmis kerfi									
Skjalafæði og skjalastjórnunarkerfi							■	■	
Símkerfi og önnur fjarskiptakerfi							■	■	
Upplýsingakerfi og gagnabankar					■	■	■	■	■
Gæðakerfi og handbækur								■	■
Aðstaða									
Greina húsnæðisþörf. Lýsa kröfum		■	■						
Auglýsa eftir húsnæði. Meta tilboð		■	■						
Samningsgerð um nýtt húsnæði			■						
Hönnun og skipulagning				■	■				
Endurbæta og innrétta					■	■			
Kaupa viðbótarbúnað						■	■	■	
Segja upp eldra húsnæði			■						
Flytja inn í nýtt húsnæði						■			
Viðmót og aðgengi									
Merki og pappírsgögn				■	■				
Kynning á starfsemi stofnunar						■	■	■	■
Vefsíða						■	■	■	
Netföng						■	■	■	
Merkingar						■	■	■	